

Ylioppilas Th. Reinius löysi tässä ensimmäisenä olevan ns. Alkuperäisen Surmavirren keskiseltä Pohjanmaalta Toholammin pitäjältä v. 1852. Tämä alkuperältään tuntematon käsikirjoitus oli mamselli Amalia Christina Birlingin hallussa. Hän oli saanut sen perintönä vuosina 1748-1820 eläneeltä Lohtajan kirkkoherralta Antti Törnudd vanhemmalta.

Käsikirjoituksen paperi, tekstin ortografia ja käsiala viittaavat 1600-luvun lopulle.

Alkuperäinen Surmavirsi

Runo Laulu Sant Henderikistä
Ensimmäisestä Tuurun pispasta
joca on syndynyt Englandisa
ja sitten kuningahasta Ruotzisa
Eriki Rjddarista. vuona. 1150.

Kaxi olli pyhä mjestä. Kaxi kansan ruhtinasta,
ja Risti weljestä jaloa. Yxi kaswoj Ruotzin
maalla. Toinen maalla wierahalla –
pijan kasuojt pinnelliset, yxi wuotiset
ylleninjt. Lapsi maalda wierahalda Se oli
Herra Henderjki waan joca Ruotzisa yllenj,
Se olli Erikj rijdarj. Ruozin kuuluisa
kunjngas.

Sanoi Herra Henderjki Erikillen weljellensä
Läkämme Hämeheh maallen, maallen
ristimätömällen pajkallen papitomallen Kiwij
kjrkoia tetämmähän ja kappelja
rakendamahan

nijn sitten Eriki Rijdarj,

Sanoin Lausuj sujn puheli weikosenj wajmon
pojka palion on sinne mennehittä eij palion
pallanehitta

ennämpi wiellä ewännehitä njn sanoj hän toki
mjnä Lähden en tottele jos mjnä tappetanehen
maan kunjngahat kattunehet kujtengin toinen
jänewi jällelen

Sitten Herra Henderji sanoin Lausu suujn
puheli pildisemj pienojsenj wandi waxan
korkuhujnen otta korja kodasta ja pane korja
kohdallensa perällensi pienj kirja

anduroijllensa asetta aset tammiset asetta
ohjat suonjset oijenna pane ränget mursun
lujset. waliahat majawan luiset Harman
kaulahan kahden puolen.

Otta sitten ohrjlda orojnen jdulda jsoi lihainen
maatta jouhi maldahjsi jlda pane luoka kynä
päjnen harjallen hywän hewoisen

Sitten Herra Henderiki ajiella karrutele
wirman peuroja wjrjttele jällisänsä
juoxemahan Lattoi se lauman laulajtta päänsä
päällen lendämähän, otzahansa
wirwotamahan Karhu olli . rauta kahlehisa
terj rautajnen. kukersi karhun rautaisen
kidasa. Jänön wiellä Walkoisen hypiti
edesänsä wildin päällä njn sanoj pildi
pikurujnen wandi waaxahan korkuhujnen jo
mjnun tullepä nälkä njn sanoj Herra Henderjki
jo pijan talo tullepä Laloila on takoja Lähdet
otta kyrsä unnjn päädä otta olluta kellarista
heittä pennjgit sijahan hejnat heinä
huonehesta ja kaurat kaura hjingalosta heittä
penningit sijahan – nijn sitten paha waimo
pannahjnen satta syöja sappehinen Sepä
kirkuj kiukahalda parku patzahan nenästä
Lahka kujn Lalloi kottihin saapj wiellä se suun
luunsi luistelepj wiellä päänsi päristelepä
Suonensi sirgotelepä nijn sitten Herra
Henderjki kijruht taloista pojs.

Lalloi kujn sitten tulli kotihin walehteli wanha
naara ja sanoi pojkaiseni nuorempanj jopa on
täsä sitten käynyt ruoka Ruotzin Syömä Saxa
otti kakon uunjn päädä otti olluta kellarista
heitti tuhkia sijahan heinät hejnä huonehesta
kaurat kaura hingalosta heitti tuhkia sijahan.
Nijn siwuj lallo loi lahtarjnsa pijlun pitkän
kjrwehensä lykäjs sitten lylönsä lumellen kuin
olli wuoldu wuoleskeldu syöxi kalhut kalja
maallen kujn olli talwisen jänöjnen nijn sitten
Lalli hihti hirmujsesti lyly juoxi winhiästi
Tulli suitzi suxen tiestä sawu sauwan somman
tiestä elli siasta

Sitten Herra Henderjki sanoin lausui suujn
puheli jo Lallo hihtäjn tullepä pitkä keihäs
kajnalosa Tunsä hän tuhon tulleswan hättä
päjwän päällen saawan ja sanoj pildisenj
pionoisemi wandi waxahan koruhujnen
katzos kiwen taka eij olle kilpiä kiwesä katzo
taka tammen warjosta hywäin hewoisen
kuhunga luuni lendelepä suoneni sirottelepä ne

sinä werkahan wettele sini langojhin sittelle
siwu kajki kaunjhisti ja asetta orjhjin rehehen
kuhunga orit tauwonneu sittä härkä
pandakohon ja kuhunga härkä tauwonemi
sijhen kirko tehtäköhön kappeli
rakennettakohon Herran Henderjkin njmehen
josa on härkä tauwonuna njn Nousiaiset heittä
maahan heittä kangahan njmehen elli
nenähän

Sijhen Herra Henderjki ensimmäjnen
haudatihin kirko myöskin rakettihin sijhen
Herran Henderjkin njmehen, mutta wan eij
pojka pikurujnen wandi waxahan
korkuhujnen eij kexinyt lumen sisäldä pyhän
miehen peukalota sormja json jsännän kulda
sormuxen keralla ennen kuin kesä sydännä
sitten kujn kewät olli ihana ja ijää olli
järwestä suulanut nijn sitten kesä sydännä
pienen jään palaisen päällä tuuli alloisa aijellj
Sormja pyhän urohon kulda sormuxen keralla
ihmjsillen nähtäwäxi tunnus merkixi jalloxi
jotta eij suonnut suurj Luoja eijkä sallinut
Jumala weden alle waipumahan eijkä hukahan
tullemahan

pyhän miehen peukalota sormja ison isännän
kulda sormuxen keralla. Lalli sitten pahin
pakanoista julmin juudasten seasta joca tappoi
pyhän miehen pisan Herran Henderjkin otti
korkjan kypärän pyhän miehen pisan päästä
panj päähänsä omahansa kallohonsa jlkiähän
menj sitten kildinä kotihin

waimo kehräs tortillansa sanoin lausuj suujn
puheli mistä on Lalloi lakin saanut mies häjy
hywän kypärän Lalli nosti sitten lakiansa
Lallin hiuxet lakihin imejnyjt kajken kamaran
keralla lujkos luista irrallensa kajki kallosta
kamara eronut tulli turpa turwatomaxi pää
paha paliahaxi nahatomaxi kujn naudän pää
paliahaxi pahan panna

Sen teki suuri Luoja salli wäkewä Jumala
imehexi iloixi tunnus merkixi jaloxi mutta nyt
on pispa ilosa Lalli piinasa pahasa pispa
Engelein kansa laulele jlon wirtä weisajle
Lalli hiidesä hihtelepi lylyinensä luistelepi
pijnan sawuhun sakiahan sauwallansa
sattutele. Pirut pahoin pistelewät helwetin
heldehesä sjelu parka waiwallewat sieldä
meittä waka Jumala ja estä totinen Luoja

saatta sallihin taiwahasa ja ilohon
ijankaikisehen ja päästä häjyst maajlmasta
Amen
